

ELŐFIZETESI AR:
Évesz évre . . . 6 korona.
Egyes szám ára 4 fillér.

MEGJELENÉSEK ENKENT EGYSEB:
szombaton és egyes rendkívül alkalmakkor.

A VÁROS

SZERKESZTŐSEK:
Városi közlevéltár (városház),
földszint 7. sz. loc. küldendő
a köziratok.

KIADÓNYVATAI:
Városi könyvnyomda-vállalat
Irodája, az ültendő
az előfizetési díjak és hirdetések.

KÖZIGAZGATÁSI, KOZMŰVELŐDÉSI ÉS KOZGAZDASÁGI HETILAP.

Főszerkesztő: VECSEY IMRE. — Felelős szerkesztő: KONCZ AKOS.

Kiadótulajdonos: A VÁROSI KÖNYVNYOMDA-VÁLLALAT.

A kulturpalota helye.

Lapunk legutóbbi számában foglalkoztunk a kulturpalota helyével és azt ajánlottuk, hogy a díszes épület semmiesetre sem a Hatvan-utcán, hanem a központban és pedig az ugynevezett tábornoki és Szikszay-ház telkén építtessék fel. Erre vonatkozólag most több levelet kaptunk és mivel rendes szokásunk, hogy a különböző véleményeknek helyt adunk lapunkban, a hozzáink beküldött tervek közül a legérdekesebbet a következőkben adjuk:

Nem találom helyesnek — írja a levélíró — hogy a kulturpalota a Piac-utcán épüljön fel. Nem pedig azért, mivel a tábornoki és Szikszay-házak telek sokkal nagyobb értékű, hogysen azokat a város — mostani helyzetében — a kulturpalota céljaira oda ajándékozhatná. Való igaz és osztom „A Város” szerkesztőjének nézetét, hogy a kulturpalota építésére nem alkalmas a Hatvan-utcai mostani muzeum helyiség, mert a központból kiesik, már pedig egy ilyen közművelődési palotának oly helyen kell épülnie, ahol a városba jövő idegen szemébe ötlék. De különben is a Hatvan-utcai ház igen jó áron értékesíthető, sőt a város azt más célra annak idején bőlesen felhasználhatja.

Nem tartom szükségesnek — folytatja a levélíró — azt, hogy a kulturpalota a fentnevezett drága telkeken épüljön, mert elvégre is a mi muzeumunk még nem olyan nagy és gazdag értékes anyagokban és emlékekben, hogy azok elhelyezésére százezrekbe kerülő palotát volnánk kénytelenek építeni. En szeretném legjobban, ha erre a palotára szükség volna, de bizton hiszem, hogy ha majd a mostani muzeumban felhalmazott dolgok selejtjezés alá kerülnek, a valódi érték egyelőre egy-két szobában is elhelyezhető lesz. Mert bármily nagy tisztelettel vagyok is a muzeumbizottság és a muzeumi ör páratlan buzgalma és tudása iránt, kénytelen vagyok kijelenteni, hogy sok olyan dolog került oda, — amelynek a gyűjtők buzgalmán kívül vajmi kevés értéke van.

A kulturpalotában helyet akarnak adni egyetlen irodalmi társulatunknak, a Csokonai-körnek. Valóban itt az ideje, hogy ez a közműveltséget terjesztő egylet valahára otthont nyerjen. Ugyancsak valamely dísz- vagy hangverseny, felolvasások, ünnepélyek tartására alkalmas terem is építtetnék a tervezett kulturpalotába. Erre is

szükségünk van, mert ilyen helyünk, vagy teremünk, a Bika dísztermét leszámítva, nincs.

Mindezek dacára úgy a muzeum elhelyezése, mint a Csokonai-kör otthona és a nagyerterm létesítése nem kívánhatják a várostól, hogy százezrekbe kerülő palotát építsen, mert félt, hogy a palota üres lesz és hangtalanságával szinte a világba fogja kiáltani, hogy nincs abba mit elhelyeznünk.

Éppen azért leghelyesebb volna egy külön kulturpalota építéséről egyelőre lemondani és a városház kiépítésével oldani meg ezt a kérdést. A városház újjáépítését sokáig elodáztatni már ugysem lehet. Meg kell tehát venni, vagy valamelyes más városi ingattalannal elcserélni az ócska pénzügyigazgatósági épületet, továbbá meg kell vásárolni még a Kaszanyiczky-féle házat és a sertés-vágó társulat udvarát, a Városház-utcát a tömbhöz csatolni a mostani Sas-utcát kitélesíteni és az így megvásárolt telkeken és a mostani városháza helyén, egy hatalmas, az összes városi hivatalokat befogadni képes, architektúra és ornamentika tekintetében fényes palotát építeni.

Ezzel aztán meg lesz oldva a kulturpalota építése is. Az új városháza egyik szárnyában elhelyezhetjük a muzeumot, adhatunk lakást a muzeumnörnek is, építhetünk ugyanott hatalmas dísz, vagy hangversenyi termet, otthont adhatunk a Csokonai-körnek és a Csokonai ereklyéknek. Az általam jelzett hatalmas tömbön építendő egy kétemeletes palota minden igényt kielégítene és amellett dus jövedelmet hozna, mert a palota mindanegy oldalán bolthelyiségek volnának. Szabad tér határolná a palotát és kereskedőink színjava szívesen bérelne a palota alatt helyiséget.

Igaz, hogy az építkezés nagy összeget nyelne el, de ha figyelembe vesszük, hogy a városház újjáépítése, vagy csak egy emelettel való megfejezése és berendezése mily sokba kerülne, tekintve továbbá, hogy egy modern kulturpalota szintén nem csekély összegben volna felépíthető, a kettőre szánt összeget összevéve, a kérdést egy csapásra meg lehetne oldani. A négyszögű épület valamelyik frontján díszes felírás hirdetné, hogy hol van a városi muzeum, mellé lehetne csatolni, a most eldugott és csaknem megközelíthetetlen városi könyvtár.

Üdvös volna, ha többen is hozzászólnának ezen fontos kérdéshez.*

* A hozzászólást igen szívesen vesszük.

(Szerk.)

Körrendelet.

74.386/VII. a.—1907. B. M. sz. körrendelet.

A belügyminisztériumban létesített nyilvános köpetvizsgáló-állomást igénybe vehető személyek. (Valamennyi törvényhatóságnak.) F. hó 4-én 43.205—1907. sz. a. kell ifteni körrendelettel értesítenem, a címet, hogy tüdőbeteg egyének köpetének díjtalan megvizsgálása céljából a belügyminisztérium bakteriologiai és egészségügyi intézetének kebelében nyilvános köpetvizsgáló-állomást létesítettem s ebből folyólag az emberi testből származó váladékok és anyagok postai szállítása tárgyában kelt 89.769—1902. B. M. sz. körrendeletet pólló intézkedéssel láttam el.

Ezen rendeletem megjelenése óta már több ízben előfordult, hogy nem orvos, magánegyének is küldtek be vizsgálat végett köpetet.

Miután ebből a vizsgálat eredményének közlése után kellemetlenségek és visszaélések származhatnának s miután a szállítást szabályozó idézett körrendelet csak az orvosok által vizsgálat végett feladott postai szállítmányokra vonatkozik, telhivom a címet, megfelelő módon tegye közzé, hogy az említett köpetvizsgáló-állomásra kizárólag csak orvosok küldhetnek köpetet s csak ezek kapnak az eredményről hivatalos, díjtalan értesítést.

Budapest, 1907 július 20-án.

Andrássy s. k.

65.814 — 1907—IV — 5 B. M. számú körrendelet.

Az elismert, de utólagos házasság által törvényesítettnek ki nem mondott gyermekek jogviszonya.

(Valamennyi törvényhatóság első tisztviselőjének.) Felmerült kételyek eloszlátása végett az igazságügyminiszter uralm egyetértőleg értesitem címetel, hogy az 1895. évi október hó 1-je óta anyakönyvezett azok a gyermekek, akiket atyjuk elismert és akiknek szülői utálag egymással házasságra léptek s ezen körülmény a gyermekek születési anyakönyvébe az A. T. 43. §-a alapján fel is jegyeztetett ugyan, de akiknek az utólagos házasság által történt törvényesítése az A. M. T. 19. §-ának utolsóelőtti bekezdése értelmében megállapítva és e körülmény az anyakönyvbe feljegyezve nem lett: sem a házassági, sem a halotti anyakönyvben, sem pedig ezen anyakönyvekre vonatkozó névmutatóban az atya valódi nevén nem nevezhetők, az ilyen gyermekekről szóló anyakönyvi bejegyzésekről az A. U. 115. §-ának II—2. b. pontja alapján tartalmilag egyező kivonatot ki nem állítható, ily gyermekek a családi értesítőben a törvényesen született gyermekek sorrendjébe be nem vezethetők s az anyakönyvek alapján kiállítandó egyéb jegyzékekben, tanúsítványokban és értesítvényekben csak az anya néven nevezhetők.

A halotti anyakönyvekben az 1907. évi jan. hó 1-je előtt az eddigi joggyakorlat alapján, az atya néven bevezetett ily gyermekekre vonatkozó bejegyzések érintetlenül hagyandók.

Ha az ily gyermekekre vonatkozólag — a születési anyakönyv alapján — az 1907. évi jan. hó 1-je előtt kiadott tanúsítványokban, értesítvényekben, vagy jegyzékekben a gyermek az atya néven nevezetett volna és a jelzett időpont után keletkező valamely anyakönyvi bejegyzés alkalmával kérdés mérülne fel arra nézve, hogy az ily egyén most már milyen néven jegyeztesék be: ily esetekben az A. U. 55. §-ának 4. pontjában előírt eljárásnak van helye.

Felhívom címetel, hogy ezen rendeletemet a törvényhatóság területén a legkiterjedtebb módon tegye közzé és az összes anyakönyvi hivatalokkal, haladéktalanul közölje s intézkedjék egyuttal az iránt is, hogy az utólagos házasság megkötése alkalmával azok a felek, akiknek házasságon kívüli viszonyból származott gyermekük van: az utólagos házasság által történt törvényesítés feljegyzése iránt alkotott s az A. U. 140. és következő szakaszaiba, valamint a H. U. 81. §-ába foglalt rendelkezésekre és különösen arra is, hogy az ily tárgyban előterjesztett kérelemre felveendő jegyzékny díj- és bélyegmentes, kitanítassanak, továbbá legyen gondja címnek arra is, hogy ily ügyek késedelem nélkül elintéztessenek s cím utján hozzáam mielőbb felterjesztessenek.

Budapest, 1907. évi július hó 4-én.

Andrássy s. k.

Az Országos Tisztviselő Szövetség alapszabályai.

(Vége.)

19. §.

A választmány áll 400 rendes és 200 póttagból, kiknek egyik felét a közgyűlés (első ízben az alakuló közgyűlés) másik felét pedig az igazgatósági választmány választja két évre olykép, hogy a választmányban az állami, törvényhatósági (megyei, városi) községi, egyesületi, szövetkezeti és magántisztviselők arányosan foglaljanak helyet. A póttagok ugyanigy választandók. Az elnökségnek a tisztikarnak és az igazgatósági választmányoknak tagjai a választmányok hivatalból tagjai, az ülést vezető elnök azonban csak szavazat egyenlőség esetében élhet szavazati jogával.

20. §.

A választmány kéthavonként ülésezik, ügyrendje olyan mint az igazgatósági választmányé, feladata előkészíteni minden kérdést, amely az igazgatósági választmány elé terjesztetik. A választmány feladata ezenkívül mindazon funkciók végzése (választás) amelyről jelen alapszabály intézkedik. (Tagok felvétele, kizárása, az igazgatósági választmány tagjainak, a tisztikar ügyrendjének választása).

21. §.

A tisztikar tagjai:
6 tiltkár,
4 jegyző,
2 háznagy.

a pénztáros,

az ellenőrök, a könyvtáros, gazdasági intéző és az ügyész, akiket a közgyűlés a rendes tagok sorából 3 évre választ.

22. §.

A főtitkár az elnökség tagja, ellenőrzi és aláírja a Szövetség levelezéseit, a Szövetség működéséről évi jelentést készít a közgyűlés számára, vezeti a közgyűlésnek és a választmányi ülések jegyzőkönyveit, felügyel az irattárra és a titkári hivatalban működő segéd hivatalnokok működésére.

A közgyűlést, az igazgatósági választmányt és a nagy választmányt az ezzel megbízott elnökkel egyetemben ő hívja össze s főleg az ő kötelességét képezi mindama kérdéseknek a választmányok elé való terjesztése, melyek a tisztviselői karra nézve fontosak.

Joga van mindkét választmányt rendkívüli sürgősség címén bármikor összehívni, azoknak összeültéig pedig a Szövetség érdekében, saját felelőségére halaszthatatlan intézkedéseket megtenni. Az írásbeli munkák végzésére a választmány a főtitkár alá segéd-hivatalnokokat alkalmaz, vagy az írásbeli munkák végzéséről más-képen gondoskodik. A főtitkár szerkeszti a Szövetség hivatalos lapját és állítja össze a titkári hivatalnak költségvetését, melyen keretén belül 200 koronáig terjedő pénztalványozási joggal bír.

23. §.

Titkárok.

A főtitkár mellé 6 titkár választatik, akik a főtitkárt működésében támogatják. Joga van a főtitkárnak a közgyűlésnek vagy a választmány-nak jegyzőkönyveit valamelyik titkárral vezetni.

A titkárok munkakörét a főtitkár állapítja meg.

24. §.

Jegyzők.

Az írásbeli munkák végzésére a Szövetség 4 jegyzőt alkalmaz, kiknek hatás- és munkakörét a főtitkár állapítja meg.

25. §.

A háznagyok felügyelnek a Szövetség helyiségre, berendezésére és a választmány által megállapított házirend betartására. Félévenként a választmánynak, melynek hivatalból tagjai, jelentést tartoznak tenni, közvetlenül a főtitkárnak tesznek jelentést.

26. §.

A pénztáros kezeli és nyilvántartja az egyesület vagyonát. A bevételekről és kiadásokról havonként lezárandó naplót vezet, az ellenőr ellenjegyzésével kiállítja a felvételi és a tagsági díjakról adandó nyugtatványokat és egyéb bevételi és kiadási számlákat, a hátralékos tagsági

díjakról jelentést tesz az igazgatósági választmánynak és végrehajtja az ezen jelentések tárgyában hozott határozatokat. Kötele a pénztári naplót és pénztári készletet az elnökség bármely tagjának vagy az ellenőrnek kívánságára felmutatni és a pénztár megvizsgálását bármikor megengedni:

27. §.

Az ellenőrök a pénztárt és pénztáros működését ellenőrzik, a pénztárkönyveket és a pénztári készletet bármikor megvizsgálhatják, havonként egyszer pedig feltétlenül megvizsgálni kötelesek; a választmány vagy a közgyűlés elé terjesztendő pénztári kimutatásokat, költségvetéseket és vagyoni leltárt, valamint a tagsági nyugtákat és a felvételi díjakról adandó elismervényeket ellenjegyzik.

Az ellenőrök és pénztáros egymással semmiféle rokonságban nem állhatnak és csakis Budapesten tartózkodó tisztviselők közül választhatók.

28. §.

A könyvtáros felszereli és vezeti a Szövetség könyvtárát, melyről pontos jegyzéket vezet. Ügyel arra, hogy a tisztviselői kérdésekkel foglalkozó minden munka, folyóirat beszereztesse és erre nézve a választmánynak — melynek hivatalból tagja — jelentést tesz.

29. §.

A gazdasági intéző a titkári hivatal anyagi szükségleteinél a főtitkár segítségére választatik. Tagja a választmánynak.

30. §.

Az ügyész végzi és intézi az egyesület jogi ügyeit. Tartozik a választmánynak utasítására az egyes tagok közérdeku magánügyeit díjtalanul ellátni, mely esetben felmerülő készkiadásait a Szövetség téríti meg. Az ügyész részére szükséges felbatalmazásokat a Szövetség nevében az elnökség egy tagja és titkár írják alá. Az ügyész a választmánynak a hivatalból tagja.

31. §.

A számvizsgáló-bizottság.

A közgyűlés (első ízben az alakuló gyűlés) a tisztséget nem viselő tagok sorából 5 tagot küld ki, kik a Szövetség összes könyveit, számadásait bármikor átvizsgálhatják és a Szövetség pénzügyi kezeléséről, az évi zárszámadások felülvizsgálása mellett a közgyűlésnek jelentést tesznek. A számvizsgáló-bizottság tagjaivá nem választhatók meg olyanok, akik a pénztáros vagy ellenőrrel rokonságban állanak.

32. §.

A rendes közgyűlés.

I.

Minden év március vagy április havában, a választmány által meghatározandó napon a Szö-

vetség rendes közgyűlést tart. A közgyűlésre a tagok a Szövetség hivatalos közlönye után, a közgyűlés napirendjének közzétételével meghívandók.

II.

A rendes közgyűlés tárgyai:

a) Az igazgatósági javasltmány évi jelentésének, valamint egyéb javaslatának és a számvizsgáló-bizottság által felbírálrt zárszámadásnak tárgyalása, a felmentvény iránt való határozathozatal és az évi költségvetésnek megállapítása.

b) Az alapszabályoknak esetleges módosítása, mely határozata azonban csak kormányhatósági jóváhagyás után hajtható végre.

c) Az igazgatóság által alkotandó ügyrendnek tárgyalása és jóváhagyása.

d) Az elnökség és választmány, a számvizsgáló-bizottságnak, tisztikarnak megválasztása. (Az alakuló közgyűlés ezenkívül két bizottságot választ, a létesítendő internátusok és üdülőházak, valamint a felállítandó takarékpénztár szervezetének megállapítása végett).

e) A tagok indítványai felett való határozat, ha ezek az indítványok legkésőbb a közgyűlés évének első két hónapjában a választmánynak írásban tudomására hozatolt.

f) Az igazgatósági választmánynak jogszerűen megfelebbezett határozatai felett való végleges döntés.

g) A Szövetség feloslzása tárgyában való határozat.

h) Döntés mindama kérdések felett, melyeket az igazgatósági választmány a közgyűlés elé terjeszt.

III.

A rendes közgyűlés határozatképes, ha legalább 300 rendes tag van jelen. Ha ennvi tag meg nem jelent volna, 14 nappal később új közgyűlés hívandó össze, amely a jelenlevő tagok számára való tekintet nélkül határoz a meghiusult közgyűlés napirendjére kifűzött tárgyak felett.

A közgyűlést az elnökségnek egy tagja vezeti. Elnöknek (alelnöknek) jelen nem létében a főtltkár, esetleg a közgyűlés által megbizott tag elnököl.

Felszólalási joga csak annak van, aki szólásra jelentkezett és engedélyt kapott. Bármely vitát 20 tag kívánságára az elnök tartozik berekeszteni és határozat hozatalra a közgyűlést felhívni.

A határozattal rendszerint nyilvános szavazás után szótöbbséggel történik, harminc tag kívánságára azonban az elnök titkos szavazást tartozik elrendelni. Ez esetben a szavazó lapokat a közgyűlés által választott ötfagu szavazatszedő bizottság veszi át és állapítja meg a szavazás eredményét.

Minden közgyűlés előtt 14 nappal hivatalból elkészítendő a szavazásra jogosított tagok jegyzéke, mely a közgyűlésen feltétlenül érvényes.

Az alapszabályok módosításához a jelenlevő szavazóknak kétharmad többsége szükséges. A közgyűlés jegyzőkönyvét az elnök és a főtltkár írja alá és a közgyűlés által kikűldött 2 tag hitelesíti.

IV.

A közgyűlésen szavazati jogukat a Budapestten hivatalban álló tagok csakis személyesen gyakorolhatják; a vidéken lakó tisztviselő tagok ellenben a választmány által alkotandó ügyrend szerint megbizott utján és írásbelileg is leadhatják szavazatukat.

33. §.

A rendkívüli közgyűlés.

Rendkívüli közgyűlés tartandó:

a) Ha bármelyik választmány tagjainak legalább fele ezt szükségesnek tartja.

b) Ha legalább 150 tag ebbeli kívánságát a választmánynak írásban bejelenti.

A rendkívüli közgyűlés az arra célzó indítvány beadásától számított legfeljebb 30 nap alatt hívandó össze és csak akkor határozatképes, ha legalább 300 tag van jelen.

A rendkívüli közgyűlésen csak az az ügy tárgyalható, mely miatt összehívták, vezetése pedig ugyan úgy történik, mint a rendes közgyűléseknél.

34. §.

A szövetség feloslzása.

I.

A Szövetség mindaddig fennáll, míg a létekezéshez szükséges eszközök meg vannak, vagy amíg feloslzását a tagoknak legalább $\frac{3}{4}$ része nem kívánja. A szövetség feloslzását kimondó közgyűlés határoz a felett, hogy a fenmaradó vagyon hova fordítassék és egyben 10 tagu elszámoló bizottságot küld ki, mely a Szövetség vagyonát pontosan megállapítja és a végelszámolást jelentés kíséretében a m. kir. belügyminiszterhez felterjeszti.

Az elszámoló bizottságnak az elnökség egy tagja, a főtltkár, a pénztáros és az ellenőr hivatalból tagja, ugyan ök hozzák az elszámolás eredményét a hirlapok utján a nyilvánosságra.

A Szövetség vagyona csakis az egyetemes tisztviselői kar érdekét szolgáló jótékony célokra fordítandó.

II.

A Szövetség feloslzását, a vagyon hova fordítását kimondó határozatok csakis kormányhatósági jóváhagyás után hajthatók végre.

III.

Abban az esetben, ha a Szövetség az alapszabályokban meghatározott célt és eljárást, illetőleg hatáskörét meg nem tartaná, avagy működése az állam érdekeit veszélyeztetné, a m. kir. kormány a Szövetséget haladéktalanul felfűggesztheti és a felfűggesztés után érendelendő szabályos vizsgálat eredményéhez képest az alapszabályok legpontosabb megértására kötelezheti, esetleg fel is oszlathatja.

1907. évi III. törvénycikk

a hazai ipar fejlesztéséről.

(Szentelést nyert 1907. évi január hó 9-én. Kihirdetett az Országos Törvénytárban 1907. január hó 13-én.)

I. FEJEZET.

A hazai iparnak nyújtandó kedvezményekről.

1. §.

A magyar szent korona országaiiban ujonnan keletkezett, a technika fejlődése szerint berendezett gyári vállalatok, ha oly cikkeket állítanak elő, melyek a magyar korona országaiiban gyárilag egyáltalán nem, vagy nem oly mértékben állítanak elő, hogy a fogyasztás jelentékenyebb részét fedeznék, vagy általában oly iparcikkeket állítanak elő, amelyek gyártásának fokozását általános közgazdasági érdekek teszik kívánatossá, az 1870. évi LI. t.-cikk 2. §-ban biztosított háza-dómentességen kívül a következő állami kedvezményekben részesíthetők:

a) felmenthetők a gyári üzem után járó egyes állami adók, valamint, ha ebben a kedvezményben részesülnek, az ezen adók után járó törvényhatósági és községi pótdadók és a kereskedelmi és iparkamarai illetékek alól;

b) felmenthetők a gyári telkek és épületek, valamint azok tartozékát képező gyári gépeknek megszerzéséért, bérbevételeért és átírásáért, valamint a bérleti jog bejegyzéséért járó kincstári és községi illetékek és díjak, valamint az illeték-egyenérték alól; ha pedig az ily vállalatok részvénytársaság vagy szövetkezet alakjában létesítenek, illetőleg, ha a kedvezmények érvényének tartama alatt részvénytársaságokká vagy szövetkezetekké alakulnak át, újra alakulnak, vagy más társulatokkal egyesülnek, ezenfelül felmenthetők a társaság megalakulásával és esetleg a társulati tőke megnagyobbításával, valamint a részvényeknek vagy elsőbbségi kötvényeknek ugy a megalakuláskor, mint a működés ideje alatt tőkefelelős céljából történő kibocsátásával járó szerződések, az e szerződésekkel kapcsolatban kiállított egyéb okiratok és a részvények és elsőbbségi kötvények, ugyszintén a szövetkezeti üzletrészek befizetésére vonatkozó jogügyletek és ezekre vonatkozó okiratok, valamint az e célból eszközölt vagyonátruházások után járó bélyeg és illetékek, községi illetékek és díjak alól;

c) az 1890. évi I. t.-c. 159. §-ának hatálya ezen törvény alapján kedvezményezett iparvállalatokra is kiterjeszthető;

d) a részükre engedélyezett kedvezmények tartamára azon vállalatok közé sorozhatók, amelyek az 1890. évi I. t.-c. 89. §-a értelmében engedélyezett vámok alól az ezen törvény 99. §-a alapján vámdíjmentességet élveznek;

e) az említett vállalatok által ipari célokra szűkséget tisztátalan sőt a pénzügyminiszter az 1875. évi L. t.-c. 13. §-ában meghatározott áron alul is átengedheti és az ezen sőt kiszolgáltatása alkalmával az illető vállalat által letendő biztosítékok összegét az említett §-ban foglalt mértékben alul is megállapíthatja.

2. §.

Az 1. §-ban említett kedvezményekben részesíthetők:

a) a már fennálló és egyébként az 1. §. első bekezdésének megfelelő gyárak a technika fejlődése szerint berendezett lényeges üzemi kibővítései után, mely esetben a kedvezményekben részesíthető és nem kedvezményezhető üzemágak egymáshoz való viszonya százalékos arányban állapítandó meg, fentartván a pénzügyminiszternek azt a jogát, hogy a kereskedelemügyi miniszterrel egyetértőleg az 1. §. b) pontjában említett kedvezményeknek az ily üzemekre való alkalmazásának mérvét megállapítsa;

b) a jelen törvény életbeléptekor fennálló, de csak az 1899. évi XLIX. törvénycikk hatálybalépte óta keletkezett, vagy ezental létesítendő ipari közműhelytelepek, ugyszintén villamosságot előállító ipartelemeknek azok az üzemei, melyek ipari vagy mezőgazdasági célokra áramot (erőt) szolgáltatnak, ha magukat a helyiségbérletek és áramszolgáltatás árai tekintetében a kereskedelemügyi miniszter által megállapított feltételeknek alávetik.

Kivételt képez e tekintetben a világítás céljaira szolgáltatott áram, mely kedvezményben nem részesíthető.

Az előállított villamos áram és technikai célokra értékesíthető minden egyéb erő (energia) ugyanazon büntetőjogi védelem alá helyeztetik, mely az ingó dolgokra nézve fennáll. Ennek megfelelőleg az említett erők bármely módon való jogtalan elulajdonítása, ugyszintén szándékos és jogtalan megrongálása, vagy megsemmisítése Magyarországon az 1878. V. t.-cikknek az idegen ingó vagyon megrongálására, illetőleg a lopásra vonatkozó rendelkezések, Horvát-Szlavonországokban pedig az ottani büntető törvények rendelkezései szerint büntendő.

A már fennálló azon közműhelytelepek, melyek a kereskedelemügyi miniszter által a helyiségbérletek és az áramszolgáltatásra nézve megállapított feltételeknek magukat alávetették, ezen kedvezményeket üzembe helyezésüktől kezdve élvezhetik;

c) nagyobb számú házi iparosok rendszeres foglalkoztatására létesített vállalatok;

d) kisipari és mezőgazdasági szövetkezetek, ha ezen törvény rendelkezése alá eső cikkeket állítanak elő;

e) hajóépítő telepek, hajógyárak és csuszák, valamint a műszaki igényeknek megfelelően berendezett hajójavító műhelyek, uszó és száraz dokkok.

3. §.

Az 1870. évi LI. törvénycikk 2. §-ának az a rendelkezése, hogy a mezőgazdasági és ipari munkásoknak bérizetés nélkül átengedett munkaslakok állandó adómentességben részesülnek, akként egészített ki, hogy a kormány által állandó adómentességben részesíthető a vállalat által épített, a közegészségügyi követelményeknek megfelelő azok a munkáslakások is, amelyek a

munkásoknak oly feltétel mellett adtnak át, hogy e miatt csekélyebb munkabérből részesülnek, vagy hogy munkabérüknek bizonyos összege lakásuknak bérére vagy az épület tulajdonának megszerzésére fordíthatik.

Azokat a munkáslakásokat, amelyeket a munkások részére befizetés mellett leendő használatra, vagy oly célból építenek, hogy azokat a munkások a vételárnak részletekben való törlesztése mellett tulajdonul megszerezhetik, amennyiben új építményeknek tekinthetők, a kormány használatba vételüktől számítandó 20 évi ideiglenes adómentességben részesítheti, amely esetben ezen idő tartamára az állami, törvényhatósági és községi pótdadók, valamint az általános jövedelmi pótdadó alól is mentesítve vannak.

Azokat a feltételeket, melyek mellett az e szakaszban biztosított kedvezmények engedélyezhetők, a pénzügyminiszter a kereskedelemügyi miniszterrel egyetértőleg megállapítja.

A kedvezmények megvonandók azon időponttól kezdve, melyben az illető munkásházak vagy lakások más célra használatnak, illetve az ezen szakaszban körülírt minőségek megszűnt.

4. §.

A kedvezmények engedélyezése, érvénybe lépésének napja és érvényének tartama felől a kereskedelemügyi miniszter a pénzügyminiszterrel és mindazon esetekben, amidőn a mező- és erdőgazdaság érintve van, a földművelésügyi miniszterrel is egyetértőleg, a mezőgazdasági szeszfőzödékre nézve pedig a földművelésügyi miniszter a kereskedelemügyi és pénzügyminiszterekkel egyetértőleg határoz.

A kedvezmények az érvénybe lépés napjától számítva legfeljebb tizenöt évre engedélyezhetők.

A kedvezmények engedélyezését a kedvezményező ipari létesítmény üzembe helyezésének napjától számított egy éven belül lehet kérelmezni, ezen időn túl a kedvezmények engedélyezése csak az 5. §. eseteiben kérelmezhető.

A kedvezmények az ipari vállalat létesítése előtt is biztosíthatók. Az ekként biztosított kedvezmények hatályukat veszítik, ha a kedvezményezett vállalat az engedélyben meghatározott naptól számított két éven belül üzemét meg nem kezdi.

Az 1899. évi XLIX. t.-cikk alapján megadott vagy előzetesen biztosított kedvezmények érintetlenül maradnak. Ezek a kedvezmények a jelen törvényben megszabott korlátok között az illető vállalatok fennállása vagy továbbfejlesztése érdekében meghosszabbíthatók, amennyiben oly iparvállalatokra vonatkoznak, amelyek a jelen törvény értelmében kedvezményekben részesíthetők, de ezen meghosszabbítás a régi törvény alapján már megadott kedvezményi idővel együtt 15 évnél hosszabb időre nem terjedhet.

A kedvezménynek meghosszabbítása azok lejártá után kérelmezhető. A lejárt napjától számított egy év után beadott ily kérelem figyelembe nem vehető.

5. §.

Felhatalmaztatika kereskedelemügyi miniszter, hogy a pénzügyminiszterrel egyetértve, kivételesen oly esetben, midőn azt a fontos közgazdasági érdekek kívánják, a jelen törvény 1. §-ának 1. bekezdésében körülírt, már fennálló gyáraknak, illetve ipartelepeknek is megadhassa időlegesen a jelen törvényben biztosított kedvezményeket, részben vagy egészben, tekintet nélkül arra, hogy azok előzőleg részesültek-e már az 1881. évi XLIV., vagy az 1890. évi XIII., vagy az 1899. évi XLIX. törvénycikkek alapján ily kedvezményekben. Ez a kedvezmény azonban csak egész iparágaknak adható. Ezen szakasz értelmében azonban se a törvényhatósági, se a községi adók és pótdadók elengedés tárgyát nem képezhetik.

6. §.

A kereskedelemügyi miniszter felhatalmaztatik, hogy:

a) a jelen törvény 1. és 2. §§-ban említett gyárak és ipartelepek építéséhez vagy megnagyobbitásához szükséges építési anyagokat, nemkülönböztében az azok felszereléséhez és berendezéséhez szükséges gépeket, gépalkatrészeket és általában berendezési tárgyakat a magyar királyi államvasutakon és állami garanciát élvező vasutakon az önköltségek megtérítése mellett szállíthassa, illetőleg szállíttathassa;

b) az ipari mezőgazdasági, erdészeti és bányászati vállalatok részére szükséges iparvágányokat az a) alatt említett vasutak által az önköltségek megtérítése mellett építtethesse;

c) az a) alatt említett vasutak tolatási költségei tekintetében az ipari vállalatok részére az önköltségi díjakat engedélyezhesse, esetleg ezen vállalatokat a tolatási költségek alól bizonyos időre fel is menthesse;

7. §.

Felhatalmaztatik a kereskedelemügyi miniszter, hogy a jelen törvény alapján engedélyezhető kedvezmények megadását a pénzügyminiszterrel egyetértőleg a kedvezmények tartamára, a vállalatok helyére, nagyságára, áruházhatóságára, termelésük mennyiségére, az alkalmazottak számára és minőségére vonatkozó, vagy a hazai ipar fejlesztése érdekében egyébként szükségesnek mutatkozó feltételekhez köthesse, különös figyelemmel a hazai munkások és tisztviselők alkalmazására, jakikre nézve megállapíttatik, hogy legalább 75%-nak magyar honosságúnak kell lenni. Felhatalmaztatik a kereskedelemügyi miniszter, hogy indokolt esetekben ezen feltételt módosíthassa.

A kedvezményekben részesülő gyárak, illetve ipartelepek kötelesek összes építési és berendezési tárgyaikat, valamint az üzemükhöz szükséges anyagokat és felgyártmányokat, amennyiben ezek a magyar korona országában megfelelően készülnek, illetve termeltetnek, a hazai ipar, illetve termelés révén beszerezni. A kereskedelemügyi miniszter indokolt esetekben felmentést adhat.

8. §.

A gyárak és ipartelepek javára az 1881. évi XLI. törvénycikk értelmében kisajátításnak van helye állami, törvényhatósági, községi, városi vagyont képező ingatlanokra és ugyanilyen kisajátításnak van helye gyári, mezőgazdasági és erdészeti célokra szolgáló iparvagyonyokra, sodronypályákra, világítási vagy erőátviteli és csővezetékekre, valamint az üzemhez nélkülözhetetlen, az 1885. XXIII. t.-c. alapján hatóságilag engedélyezett vízművekre, szivattyú-telepekre és emelő berendezésekre, ha ezek az ingatlanok kizárólag mezőgazdasági vagy erdészeti megművelés alatt állanak vagy parlagon hevernek.

Kisajátításnak azonban nincs helye, ha ezek az ingatlanok egyházi, vallási, közoktatási, tudományos vagy kegyeletes célokra szolgálnak, illetve ilyen rendeltetéssel bírnak.

Gyári, mezőgazdasági és erdészeti célokra szolgáló iparvagyonyokra, sodronypályákra, világítási vagy erőátviteli és csővezetékekre, valamint az üzemhez nélkülözhetetlen, az 1885. XXIII. t.-c. alapján hatóságilag engedélyezett vízművek, szivattyutelepek és emelő berendezések javára ugyanazon keretben és feltételek között magán-tulajdonban lévő ingatlanok is vonhatók az 1881. évi XLI. t.-c.-ben foglalt kisajátítás alá.

9. §.

A kereskedelemügyi miniszter felhatalmazatik, hogy oly esetekben, midőn valamely iparvállalat létesítését, kibővítését vagy fentartását általános közgazdasági érdek tesz ki kívánatossá, a hazai ipari termelés fokozása vagy biztosítása céljából egyes vállalatoknak az iparfejlesztési célokra rendelkezésére bocsátott fedezet terhére akár egyszer s mindenkorra, akár több évre szóló államszegélyt engedélyezhessen, vagy ily vállalatok létesítését esetleges állami részesedés után is előmozdithassa.

Az iparfejlesztés céljaira rendelkezésre bocsátott fedezet terhére a házi és kisipar is megfelelően támogatandó. Oly esetekben, midőn az engedélyezendő segély teljes összege ötvenezer koronát meghalad, vagy amidőn állami részesedés esete forog fenn, az országos ipartanács állandó bizottsága meghallgatandó; oly összeg engedélyezéséről, illetve lekötéséről pedig, mely az illető évre megszavazott költségvetési hitelt meghaladja, az országgyűlésnek előzetes jelentés teendő és az ily engedélyezés csak akkor tekinthető jogérvényesnek, ha az arra vonatkozó jelentést az országgyűlés elfogadta.

Államszegélyek csakis oly időben engedélyezhetők, amikor megszavazott költségvetési, vagy felhatalmazási törvény hatályban van.

A 7. §. rendelkezései az államszegélyre, illetőleg az államszegélyben részesülő gyárakra és ipartelepekre megfelelően alkalmazandók.

10. §.

A kereskedelemügyi miniszter az engedélyezett kedvezményeket a pénzügyminiszterrel egyetértőleg egészben vagy részben megvonhatja, ha a

kedvezményben részesített gyár vagy ipartelep a jelen törvény alapján kikötött feltételek valamelyikének meg nem felel, vagy a 7. §. második bekezdésében megszabott költségét megszegi, vagy a vállalat tulajdonosa nyereségvágyból eredő büntett vagy vétség miatt jogerősen elítéltetik.

Megvonandó továbbá az engedélyezett kedvezményt, ha a vállalat tulajdonosa államellenes megtartást tanusít, az állam, az alkotmány ellen izgat s e miatt a büntetőbírótság vagy fegyelmi hatóság jogerősen elítéli.

11. §.

A kedvezményekben való részesítés (4. §.) a hivatalos lapban közzéteendő; a kedvezmények engedélyezéséről a belügyminiszter, továbbá az illetékes törvényhatóság és ennek útján az érdekelt község, az illetékes kereskedelmi és iparkamara, az illetékes m. kir. pénzügyigazgatóság (Budapestben a kir. adófelügyelő és a m. kir. közp. díj- és illetékkiszabási hivatal), végül az illetékes kerületi kir. iparfelügyelő értesítendő.

Horvát-Szlavonországok területére vonatkozó kedvezményekről az illetékes törvényhatóság és község a horvát-szlavon-dalmát bán útján értesítendő.

A segélyek és kedvezmények engedélyezéséről, valamint a 9. §. alapján több évre terjedőleg lekötött segélyekről, ugyancsak a kedvezmények és segélyek megszűnéséről a kereskedelemügyi miniszter a költségvetés kapcsán évenként részletes jelentést köteles az országgyűlés elé terjeszteni.

12. §.

A jelen törvény alá eső gyárak és ipartelepek, valamint munkásházak létesítését vagy kibővítését a törvényhatóságok és községek is elősegíthetik pénzbeli és egyéb támogatás nyújtása által.

(Folyt. köv.)

Hírek.

— Személyi hír. Oláh Károly tanácsnok augusztus 1-én megkezdte 30 napra terjedő szabadságidejét.

— Közigazgatási bejárás. A kereskedelemügyi m. kir. miniszter a Debreczeni faipar részvénytársaság kérelmére a m. kir. államvasutak Debreczen állomásától a részvénytársaság telepére vezetendő iparvágány közigazgatási bejárását elrendelte és annak megtartásával a m. kir. vasuti és hajózási főfelügyelőséget bizta meg és az eljárás megkezdésének idejéül augusztus hónap 10-ik napjának d. e. 9 óráját összejöveteli helyül pedig a m. kir. államvasutak Debreczen állomás felvételi épületét tűzte ki.

— Az ipartestület jegyzője. Scheibner Gyula nyugalmazott főkapitányt — Bajárol — az ipartestületi előjáróság szótöbbséggel jegyzővé választotta.

— Népfürdő. A városi tanács egy népfürdő felállításának eszméjével foglalkozik és az ügyet valószínűleg a hétfői tanácsülésben tárgyalni fogja. A

népfürdő a mostani csónakázó tó helyén volna és mint főmérnök a jelent, igen kevés költséggel volna berendezhető a szegényebb nép részére. A terv kezdeményezőjét, Aczél Géza főmérnököt üdvözölték, mert valóban nagy szükségére van a szegényebb néposztálynak olcsó fürdőhelyre.

Dohányzási tilalmak. A tizenhetedik század végén a debreczeni magistratus in pleno a következő határozatot hozta: A dohányszívás, árulás sévére interdicáltatik, hasonlóképpen a pipáknak, pipaszáraknak is árulás, valaki vagy házában, vagy boltjában tartja, árulja, szivja, rajtakapattatván, a dohányja megégettetik, másképpen is megbüntetik; akinek tehát ilyen jószágja legyen, 15 napok múlva kivégye a városból; mely végezés hogy állandó legyen, ki kell kiáltani a piacon és házankint, az becsületes tanácsbeliek pedig vigítaljának streszne. A rendelet végrehajtása azonban sok akadályba ütközött, mert már rákaptak az emberek a dohányzásra. Így történt, hogy Pósalaki István és Szijgyártó Miklós senator uraimék is szivogattak nagy titokban. Komáromy István főbíró uram adomeálta is a két tanácsbelit, nagyobb baj azonban nem történt.

— **Veszedelemes vadzsámárak.** Mig az amerikaiakat a tömelen sok patkány ejti olykor-olykor szinte kétségbeesésbe, addig az ausztrálieknak a rettenetesen sok vadzsámár okoz sok gondot. A délansztráliai kolóniák kormánya ki is jelentette már, hogy az a kár, amit az ott kóborló mintegy 2000 darab vadzsámár okoz, már szinte elviselhetetlen. A kormány sokáig törte a fejét azon, hogy változtasson ezen a tarthatatlan állapoton és végre arra a ravasz ötletre jött, hogy egyszerűen a legtothbet ígérőnek eladja a délansztráliai koronabirtokok egész vadzsámár-állományát. Vevő azonban nem akadt, jöllehet Ausztrália meglehetősen bővelkedik mindenféle gyanus egzisztenciájú alakokban és szerencselovagokban, akiket a gyors meggazdagodás vágya a legmerészebb spekulációkba is beleragadtatja. A szép vadzsámár-állomány nem kellett senkinek. Végre hosszas várakozás után akadt egy vállalkozó szellemű ir, aki felajánlta a kormánynak az összes vadzsámárakért 250 koronát. Egynek-egynek az értékét tehát 12—13 fillérre becsülte. Ezzel szemben magára vállalta, hogy az egész csordát a saját költségén fogdostatja össze, ami persze nem lesz valami könnyű munka. És a kormány, hogy csak megszabaduljon ettől a nyugtól, még ezt a silány ajánlatot is elfogadta és három hónapi időt engedélyezett az irnek arra, hogy végleges tulajdonába gyűjtse a megvásárolt állatokat.

9678. és 10,694. sz.
1907.

Pályázati hirdmény.

Debreczen sz. kir. város Tanácsa a koronázási emlékkönp alkalmazásával létesített alapítvány művészi célra szánt 600 koronás ösztöndíjára az 1907—8. évre nyilvános pályázatot hirdet s felhívja mindazon, elsősorban debreczeni illetőségű,

szegényebb sorsu egyéneket, kik művészet bármelyik ágában szerzett ismereteiket, tanulmányait közép- vagy felsőbb szakiskolákban tovább fejleszteni óhajtják, hogy ezen ösztöndíj elnyerése iránti kérvényüket okmányokkal s esetleg már kész műveikkel kellőleg felszerelve a polgármesteri titkári hivatalba t. évi aug. hó 10. napjának délelőtti 12 órájáig annál is inkább adják be, mert a később érkező kérvények tekintetbe vételni nem fognak.

Debreczen, 1907 július 15.

A városi tanács.

223/1907. vrs. sz.

Pályázati hirdmény.

Debreczen sz. kir. város törvényhatóságánál egy rendőrőrkapitánysági iktatói állás jött üresedésbe, mely állás Debreczen sz. kir. városnak az alábbi határidő lejártá után tartandó legközelebbi bizottsági rendes közgyűlésén választás útján fog betöltetni.

Ezen állás évi 1500 korona fizetés és 300 korona lakbérből álló javadalmazással van egybekötve.

Felhívom mindazokat, kik ezen állást elnyérni óhajtják s a törvényben előírt minősítést kimutatni képesek, hogy okmányaikkal felszerelt pályázati kérvényeiket hozzám, mint a kijelölt választmány elnökéhez folyó évi augusztus hó 21. napjának délután 5 órájáig annyiaval is inkább benyújtják, mert a később érkező pályázati kérvények figyelembe vétetni nem fognak.

Ez alkalommal a választás folytán esetleg üresedésbe jövő állásokra is pályázatot nyitattik.

Debreczen, 1907 július hó 17.

Weszpremy Zoltán,
főispán.

10822—1907. sz.

Árverési hirdmény.

Debreczen sz. kir. város tanácsa közhírré teszi, hogy a város tulajdonát képező s a debreczeni 9216. sz. tjkében A + 155 hrsz. alatt felvett 5685/1 — 20/b. — 1/1 hrsz. ingatlanok:

1. az 5685/1—20/b—3/b—1/1-a	híreszámmal jelölt része 392 négyszögöl.
2. „ 5685/1—20/b—3/b—1/1-b	„ „ „ 392
3. „ 5685/1—20/b—3/b—1/1-c	„ „ „ 392
4. „ 5685/1—20/b—3/b—1/1-d	„ „ „ 392
5. „ 5685/1—20/b—3/b—1/1-e	„ „ „ 392

területtel; — továbbá az ugyanazon tjkében A+156. hrsz. 5685/1—20 b—3/b—1/2 hrsz. ingatlanok 5685/1—20 b—1/2—a a helyrajzi számmal jelölt része 280 négyszögöl területtel a törvényhatósági bizottsági közgyűlésnek 280/15,962—1906. bkgy. sz. alatt hozott s a m. kir. belügyminiszter által 1917/1907 III. t. sz. alatt jóváhagyott határozata folytán a folyó 1907 szeptember 12-ik napján a városháza közgyűlési termében tartandó nyilvános árverésen eladatik; mely árverésre az árverelni szándékozók azzal a megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az árverési feltételek a hivatalos órák alatt a számvétői hivatalban megtekinthetők.

Debreczen, 1907 július hó 25-én.

A városi tanács.